

stanoviště

VELIKONOCE

- 1) Přečtěte si text Velikonoce.
- 2) Vyhledejte s pomocí údajů o úplňcích, kdy budeme slavit Velikonoce v příštích třech letech. Správnost údajů ověřte pomocí internetu.
- 3) Do pašijového týdne patří jak zvyky a tradice křesťanské, tak i ty lidové. **Přiřad'te k označení dne typické zvyky a tradice.**
- 4) Vyprávějte ostatním, jakým způsobem se slaví dny pašijového týdne u vás v regionu. **Tyto zvyky zapište na karty příslušné barvy a přiřad'te ke dnům pašijového týdne.**
- 5) Nejvýznamnější lidovou tradicí Velikonočního pondělí je koledování a obdarovávání koledníků vajíčky a stužkami. Přečtěte si text Barvy a Velikonoce. S ohledem na tuto symboliku vytvořte jednoduchou velikonoční dekoraci.
- 6) **Připravte pro své spolužáky DIDAKTICKOU HRU** – budete postupně pantomimou předvádět jednotlivé zvyky a tradice a vaši spolužáci budou hádat, o který zvyk se jedná a do kterého dne patří.

Velikonoce

Velikonoce jsou nejvýznamnější z křesťanských svátků a to především proto, že připomínají zmrtvýchvstání Ježíše Krista, k němuž podle Bible došlo třetího dne po ukřižování. Z hlediska křesťanů jsou tyto svátky významnější než Vánoce, protože ukřižování a smrt Ježíše znamená pro křesťany vykoupení a odpuštění prvotního hříchu.

Jedná se však také o svátky, které mají silnou lidovou tradici vycházející z předkřesťanských zvyků spojených s obdobím jarní rovnodennosti a počátkem jara. Proto se obě tradice vzájemně prolínají a doplňují.

Velikonoce se slaví každým rok jindy, svátek totiž připadá na **první neděli po prvním jarním úplňku** – může tedy být mezi 22. březnem a 25. dubnem. Proto mohou být v březnu i v dubnu. (Datum Velikonoc bylo určeno až roku 325 na 1.nikajském koncilu.)

Příprava na Velikonoce v křesťanské tradici začíná čtyřicetidenním půstem. V tomto období by si měl člověk odepřít masité a sladké pokrmy a také zábavu. Proto veškeré oslavy a radovánky končí na masopustní úterý a tzv. Popeleční středou začíná čtyřicetidenní období půstu.

Během tohoto 40 denního období vrcholícího Pašijovým týdnem mají některé dny svá specifická jména spojená s křesťanskou i lidovou tradicí. Kromě již zmíněné Popeleční (nebo také Škaredé středy) to jsou:

- 1.postní neděle ČERNÁ
- 2.postní neděle PRAŽNÁ
- 3.postní neděle KÝCHAVÁ
- 4.postní neděle DRUŽEBNÁ
- 5.postní neděle SMRTELNÁ
6. postní neděle KVĚTNÁ

Pašijový týden:

Popeleční středa

Zelený čtvrtek

Velký pátek

Bílá sobota

Boží hod velikonoční

Velikonoční pondělí

Data úplňků pro roky 2017 - 2019

Datum a čas 2017	
Čt	12.1.2017 - 12:33
So	11.2.2017 - 01:32
Ne	12.3.2017 - 15:53
Út	11.4.2017 - 08:08
St	10.5.2017 - 23:42
Pá	9.6.2017 - 15:09
Ne	9.7.2017 - 06:06
Po	7.8.2017 - 20:10
St	6.9.2017 - 09:02
Čt	5.10.2017 - 20:40
So	4.11.2017 - 06:22
Ne	3.12.2017 - 16:46

Datum a čas 2018	
Út	2.1.2018 - 03:24
St	31.1.2018 - 14:26
Pá	2.3.2018 - 01:51
So	31.3.2018 - 14:36
Po	30.4.2018 - 02:58
Út	29.5.2018 - 16:19
Čt	28.6.2018 - 06:52
Pá	27.7.2018 - 22:20
Ne	26.8.2018 - 13:56
Út	25.9.2018 - 04:52
St	24.10.2018 - 18:45
Pá	23.11.2018 - 06:39
So	22.12.2018 - 18:48

Datum a čas 2019	
Po	21.1.2019 - 06:15
Út	19.2.2019 - 16:53
Čt	21.3.2019 - 02:42
Pá	19.4.2019 - 13:12
So	18.5.2019 - 23:11
Po	17.6.2019 - 10:30
Út	16.7.2019 - 23:38
Čt	15.8.2019 - 14:29
So	14.9.2019 - 06:32
Ne	13.10.2019 - 23:07
Út	12.11.2019 - 14:34
Čt	12.12.2019 - 06:12

Smrtná neděle	Zelený čtvrtek
Květná neděle	Velký pátek
Bílá sobota	Velikonoční pondělí
Boží hod velikonoční	

V tento den se nesmělo zametat, stlát, vynášet hnůj z chlévů, mýt nádobí, ... Tímto dnem končí půst, společné jedení posvěcených pokrmů.	Zdobení domovů větvíčkami vrby jívy.	Vynášení Morany/Mořeny jako symbolu smrti.
Pečení mazanců a beránků, pletení pomlázek, zdobení vajíček.	Konzumace pokrmů zelené barvy jako symbolu očisty těla.	Den nadpřirozených sil dobrých i zlých otevírají se skály a vydávají skryté poklady

<p>Den uložení Ježíšova těla do hrobu. Křesťané v tento den slaví obřad posvěcení ohně - lidé v kostele postupně zapalují svíčky.</p>	<p>Připomínka Ježíšova slavného vjezdu do Jeruzaléma, kdy jej lid provolal za krále. V kostelech se světí symbol jara – vrba jíva.</p>	<p>Den odpuštění, poslední večeře Krista se svými učedníky, biskupové omývají nohy svým kněžím nebo starým mužům na znamení pokory.</p>
<p>Oslavou zmrtvýchvstání Ježíše Krista, v kostelech slavnostní bohoslužba opět se zvony a hudbou.</p>	<p>Den koledování a pomlázky. Chlapci a muži šlehají pomlázkou děvčata, aby jim zajistili zdraví po celý rok.</p>	<p>Den ukřižování Ježíše Krista, pro křesťany den smutku. Během bohoslužby jsou kostely bez výzdoby, nehrají varhany, nezvoní zvony.</p>

Symbolika barev o Velikonocích

Snad nejvýznamnějším atributem Velikonoc je vejce. Vejce je symbolem života a darování vejce sebou nese přání zdraví a blahobytu.

K magickému zvýraznění významu vajec se pojí také symbolika barev.

Zvláštní postavení měla vždy **červená barva**, připomínající krev, zdroj životní síly, také oheň a dozrálé ovoce. Měla také ochraňovat proti démonům.

Podobně také **zelená** barva představovala sílu přírody. Jedná se o barvu vzbuzující naději a pocit bezpečí, že zima končí a příroda se opět probouzí.

Naopak **bílá barva** znamená smrt, **černá** připomíná demony a **modrá** barva měla nezdravý nádech moru a neštěstí. Proto se tyto barvy používaly a dodnes používají jen výjimečně.

Mezi tradiční velikonoční barvy patří **žlutá nebo oranžová**, tedy barvy představující med, zralé obilí, ovoce a zlato, symbolizovala bohatství a blahobyt.

Poslední barvou, která patří k velikonočům je **hnědá**. Jedná se o barvu tradice, jistoty a pořádku domova.

